

Chakoten

Dansk Militærhistorisk Selskab

Militærhistoriske mærkedage i 2016

Tegning der viser Edmund Ironside (til venstre) og Knud (til højre) i slaget ved Assandun 1016.

1000 år

18. oktober 1016: Slaget ved Assandun (Ashdown). En dansk ledingshær under Knud den Store besejrer efter en hård og langvarig kamp den engelske hær under Edmund Jernside, hvorefter England reelt er tilbageerobret.

300 år

19. april 1716: Wismars fald. Den svenske fæstningsby i Pommern overgiver sig til den dansk-prøjsiske belejringsstyrke under den danske general Lee-gaard. Besætningen, ca. 3.500 mand, bliver krigsfanger på nær 1000 mand, som hjemsendes til Sverige.

200 år

1. februar 1816: Det kgl. Artillerikorps' underofficersskole (Elevskolen) oprettes. Nedlægges 16. januar 1912.

Frederik den 6. oprettede Det. kgl. Artillerikorps underofficersskole.

Chakoten bringer i årets første nummer årets militærhistoriske runde mærkedage

1905, hvor en del af grunden gav plads for Det kgl. Biblioteks have. En ny geværfabrik var taget i brug i 1888 ved Kalvebod Strand.

100 år

22. juli 1916: 3. Kystartilleribataljon oprettes. Nedlægges 1. november 1932.

50 år

Marts 1966: Den nye Jægersborg Kaserne tages i brug. Der har dog været militær aktivitet i området helt tilbage til 1700-tallet. Der lå tidligere et gods ved navn Ibstrup, der så tidligt som i 1717 fik indkvartering af en rytterafdeling.

Kilde:

"Hærens mærkedage" udgivet af Hærens Operative Kommando 2008. Redaktion: Hærens Militærhistoriske Arbejder ved oberstløjtnant C.S. Volden.

150 år

23. december 1866: Geværfabrik på Tøjhusets grund tages i brug, virker som sådan til 1889, og bygningen nedreves

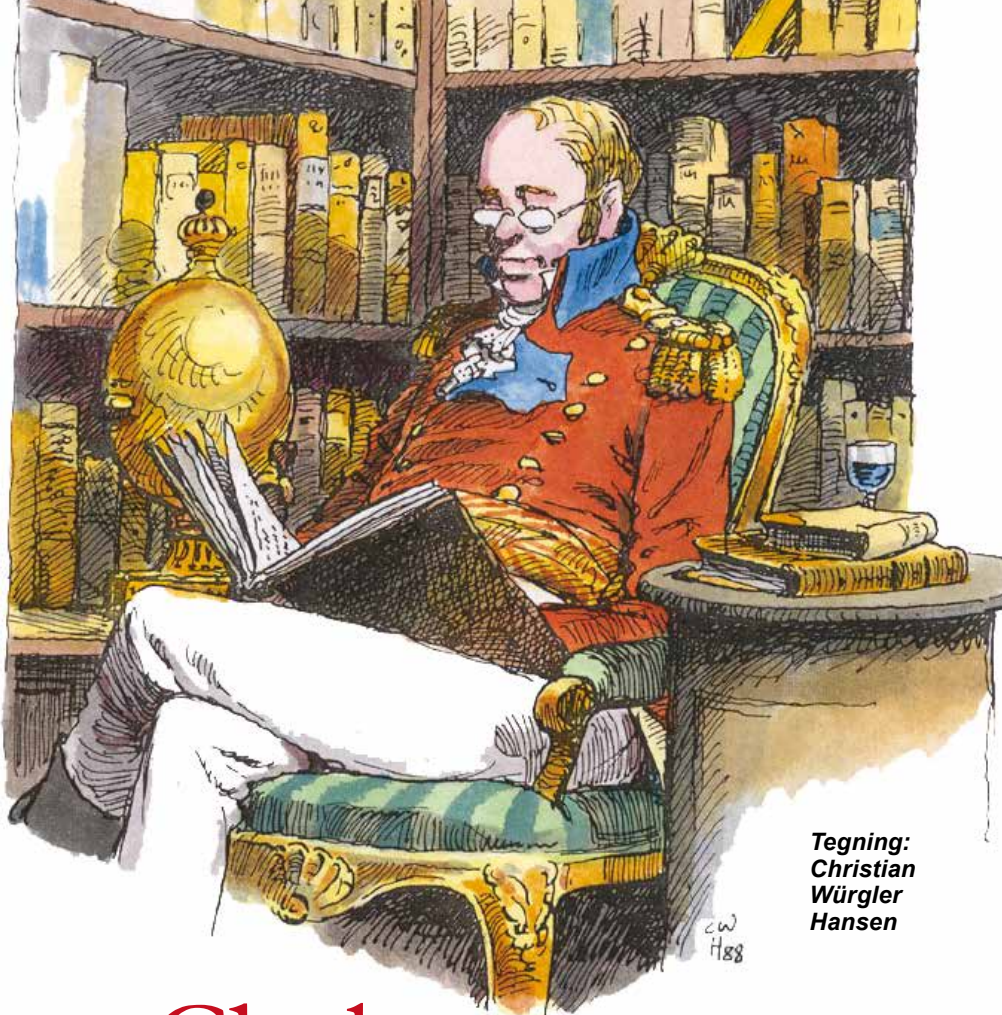
Franske soldater med en tysk kanon ved Somme-offensiven. III. Illustrated War News.

1916

Året for de store slag

Første Verdenskrig ændrede karakter fra slutningen af 1915 og ind i 1916, hvor store offensive fremstød blev planlagt i en massiv skala. Efter de mange nederlag og tilbageslag i 1915 bredte der sig en opfattelse af, at krigens sejr skulle vindes med flere soldater, flere geværer og flere bomber. Året 1916 skulle vise sig at blive afgørende. Det var året før den russiske revolution og USA's indtræden i konflikten, og det var året, hvor store slag fandt sted ved Verdun og Somme, Slaget ved Jylland i Nordsøen og Brusilov offensiven på østfronten.

Tegning:
Christian
Würglær
Hansen

Chakoten søger ny billedredaktør

Chakotens billedredaktør, Claus Mogensen, træder af efter lang og tro tjeneste. Derfor har vi brug for en eller flere nye billedredaktører

Arbejdet består i at finde illustrationsmateriale til de indkomne artikler i samarbejde med redaktøren og layouteren. Man kan regne med, at der ligger 10 til 15 timers arbejde pr. nummer, og dem er der 4 af om året.

Tidsskriftet er normalt på 28 sider. Indholdet, der består af artikler, bog anmeldelser og bemærkninger, mangler ofte godt billedmateriale af god tryk kvalitet. Det er derfor billedredaktørens opgave ud fra teksterne at bedømme, hvad der skal illustreres.

Billedmaterialet skaffes primært fra hjemmesider, bøger og vort eget omfattende billedarkiv. Det er også billedredaktørens opgave at forsyne billederne med en oplysning og historisk korrekt billedtekst.

Et vist kendskab til computer, billedbehandling samt historie og adgang til historiske opslagsværker vil være en fordel. Udover fremskaffelse af billedmateriale

forventes billedredaktøren at bistå med korrekturlæsning.

I lighed med de øvrige poster i Selskabets administration er jobbet ulønnet, men skulle gerne bære lønnen i sig selv i form af tilfredsstillelsen ved at se resultatet.

Vi vil naturligvis sætte pris på, at vor nye billedredaktør kan rekrutteres fra medlemskredsen, men det er ikke et krav for at søge jobbet.

Du behøver ikke at bo i København og omegn. Alt materiale kan udveksles elektronisk.

Vor nye billedredaktør(er) vil naturligvis blive hjulpet på vej. Vor hidtidige billedredaktør vil stå til rådighed med råd og vejledning mht. IT-kendskab, oplysning om hvor og hvordan billederne med fordel kan søges og den historiske tilgang.

Har ovenstående interesse, bedes du snarest ringe eller sende en e-mail til Hans Chr. Wolter. Telefon 44 48 43 42. Email: bhwolter@gmail.com.

På hjemmesiden under rubrikken "Selskabet" kan du se, hvem der bliver dine fremtidige samarbejdspartnere. ■

Chakoten

INDHOLD

- 2** Militærhistoriske mærkedage i 2016.
- 3** Chakoten søger ny billedredaktør.
- 4** *Claus Mogensen:* Den franske kunstner Henri Boisselier er berømt for sine uniformsplancher.
- 8** *Heino Døyggaard:* Luftskebe under Første Verdenskrig.
- 13** *Nye bøger:* Sørovere på kongens bud.
- 14** *Billede med en historie:* Søslaget i Manilabugten 1898.
- 16** *Jens Kristian Boll:* Takt og tone for en okkuperingsmagt.
- 20** Festligt julemøde med levende musik og årskonkurrence.
- 23** Siden sidst.
- 24** Generalforsamling 2016. Indkaldelse og beretning.
- 26** Plancher med hærens uniformer i 1916 og 1923.
- 27** Mødekalender 2016.
- 28** *Claus Mogensen:* Napoleons død og begravelse.

Forsiden: Svend Nielsens "Fransk ambulance 1798", der var blandt de 36 tilmeldte figurer til Årskonkurrencen, som fandt sted i forbindelse med julemødet den 5. december.

Så reportage i ord og billeder side 20-23.

Foto: Finn Hillmose

En introduktion til Henri Boisseliers arbejde

Den franske kunstner Henri Boisselier er berømt for sine uniformsplancher

Af Claus Mogensen

med støtte fra artikler i *The Foreign Correspondent* og *Wikimedia*

Henri Boisselier blev født i Paris den 13. april 1881. Familien bestod af kunstnere og håndværkere. Hans far havde været med i krigen i 1870 mod tyskerne, hvilket må have skabt hans interesse for perioden med det 2. kejserrige med Napoleon 3. fra 1848 til 1871 og den fransk-tyske krig. Efter skolegangen studerede han billedhuggerkunst, men livet i Paris i "La Belle Epoque" med kraftig militær indflydelse og en stærk hævnfølelse mod Det Tyske Kejserrige medførte, at han udviklede en lidenskab for militærhistorie, og i særlig grad uniformer.

Han samlede på alle former for dokumenter om uniformer, og et tilfældigt møde i 1908 i en boghandel i Rue de Richelieu med kommandant Eugène Bucquoy (1879-1958) resulterede i et livslangt samarbejde. Bucquoy var særdeles imponeret over Boisseliers talent for at illustrere uniformer.

Mange franske kunstnere beskæftiger sig udelukkende med landets egne hære, men Boisselier indsamlede oplysninger om mange andre europæiske hære

og korresponderede med en meget anerkendt engelsk samler, præsten Percy White, Winand Aerts, en belgisk forfatter og kunstner, og Herbert Knötel i Berlin, som arbejdede på fortsættelsen af sin fars store værk, *Uniformenkunde*.

Ud over Boisseliers grundige forskning havde man tidligt bemærket hans evne til at arbejde hurtigt.

Det blev fortalt, at han havde set, at en værdifuld bog var blevet sat til salg af en boghandler i Paris, men til en pris han ikke havde råd til. Han arrangerede, at en bæk blev opstillet foran vinduet, hvor bogen lå udstillet, og gav sig til at kopiere billedet på den side, bogen var opslået. For gode ord og betaling havde han fået en salgsassistent til at vende siderne i bogen lejlighedsvis, således at han kunne kopiere alle billederne. Det var kendt, at han ikke behøvede mere end 15 - 20 minutter for at udføre en tegning.

Værk om Napoleon 3.'s hær

Under 2. Verdenskrig fremstillede han et illustreret værk om Napoleon 3.'s hær, ►

Officer og menig i Hessen-Darmstadt-regimentet "Gross- und Erbprinz" fra spanienfelttoget 1810-1814.

Fransk grenader og franske trænsoldater fra felttoget til Mexico 1863-1866.

Toussaint L'Ouvertures garde fra den franske ekspedition til Dominique 1801-1804.

Officerer fra
Storhertugdømmet
Baden.

H. BOISSE LIEP

Infanterist og sapør, 14.
Linjefanteriregiment 14. juni 1830.

Sapør,
3. napolitanske
Chevau-Légers
Regiment,
1812-1813.

H. B.

Løjtnant og kvartermester ved
afsejling af ekspeditionen til Kina
1860.

Bataljonschef, jæger og karabinier,
kongeriget Westphalen, 1812-1813.

Den franske kunstner Henri Boisselier er berømt for sine uniformsplancher

muligvis på bestilling af en tysk officer, som aldrig afhentede det. Efter krigen modtog han igen mange bestillinger på sine uniformsplancher. Han udførte også et stort antal tegninger i henholdsvis sort-hvid og farver, som blev ivrigt efterspurgt af samlere i hele verden. En af hans kunder var Anne S. K. Brown Foundation, som har mange Boisselier-originaler i sine samlinger. Hendes ægtefælle var John Nicolas Brown II, som ledsagede general Eisenhower til Paris i 1945 som Special Cultural Adviser for Monuments, Fine Arts and Archives (MFAA) fra the U.S. Group Control Council. Efter krigen bistod han med at overvåge, at kunstskatte, som var stjålet af nazisterne, blev tilbageleveret til deres retmæssige ejere.

Da Société des Collectionneurs de Figurines Historiques (SCFH) besluttede at vedlægge farveplancher ved hvert eksemplar af sit nyhedsbrev, var det begyndelsen på et langt samarbejde mellem Boisselier og hans ven Bucquoy og kunstneren Pierre-Albert Leroux. Leroux døde i begyndelsen af 1959. Boisselier fortsatte arbejdet på trods af, at han ikke følte sig rask, og den 15. september samme år,

medens han arbejdede på nogle plancher for SCFH, døde han pludseligt.

Her følger en opgørelse af nogle af de kendte serier tegnet af Henri Boisselier. En stor del af dem kan ses på internettet, og nærværende artikel ledsages af en skønsm blanding fundet netop på internettet, der viser spændvidden af Boisseliers arbejder:

- The Neapolitan army of the republic and the armies of Neapolitan kings Joseph and Murat
- The army of Jerome, King of Westphalia
- The armies of the Confederation of the Rhine
- The Italian army during the Revolution and the Empire
- The Prussian army in 1815
- The Anglo-Hanoverian army in 1815
- Several sets of the French armies and their allies in Spain

Andre plancheserier drejer sig om:

- The French armies of the former royal (Bourbon and Orleanist) regimes
- Urban national guards of the former regimes in the 19th century
- The 2nd Empire in the style of the Strasburg paper soldiers
- The exotic French colonial troops (sepoys, Tonkin, Levant etc.)
- The French and her allies in Mexico

Der vil muligvis være mange flere sæt og individuelle plancher i private samlinger, og lejlighedsvis udbyder auktionhuse Boisseliers plancher. ■

**Menig
Chevau-Léger,
Kongeriget
Neapel,
1812-1813.**

**Franske tropper fra Det
Mexikanske Felttog, 1863-1867.**

Officer, menig
og trompeter
fra Regiment de
Chevau-Légers
i Kongen af
Neapels Garde,
1806-1808.

Sapør-korporal og minør fra
ingeniørtropperne, 1809-1810.

Infanteriofficer
og musiker,
65. franske
linjefanteri-
regiment
i Burgos,
Spanien.

Fransk linjefanteri, 1828.

Fransk linjefanteri ved belejringen
af Constantine i Algier, 1837.

Karabiniere, 2.
Korsikanske Legion,
sommeren 1805.

Kongen af
Napolis Aide
de Camp,
1812-1813.

Officer,
Napolitanske
Lansenerer,
1812.

Under Første Verdenskrig 1914-18 udsendte tyskerne luftskibe mod Storbritannien fra Tønderbasen, der var operationsklar fra efteråret 1915 under navnet Marine Luftschiff Detachment Tondern.

I alt 16 forskellige zeppelinere nåede at være stationeret ved Tønder under krigen. De fleste togter var rekognoscering af Nordsøen, men ca. 25 af togterne fra Tønder var angrebstogter ind over England. Som nævnt nedenfor kunne der i givet fald også blive tale om angreb mod Danmark. Angreb med luftskibe blev også udsendt fra luftskibsbaserne i Nordholz og Ahlhorn i Nordtyskland.

Nord for Tønder lå tyskernes 60 km lange "Nordfront" linje (sikringsstilling Nord, Sicherungsstellung Nord) fra Rømø (Skærbæk) og tværs over det dengang tyske Sønderjylland til Haderslev nær Als, komplet med skyttegrave, pigtrådsspærringer, batterier og masser af bunkers. Dansk støtte kunne man ikke være sikker på.

Og så var der jo luftskibsbasen ved Tønder, som i givet fald kunne inddrages i et eventuelt angreb mod Danmark.

I Danmark er det vist ikke særlig kendt, at den af Ludendorfs be ordrede "Nordfront" fra 1916 faktisk er et af de bedst bevarede forsvarsværker fra Første Verdenskrig i Danmark trods mange senere bortsprængninger af dansk militær efter genforeningen i 1920.

Forsvarslinjen lå selvfølgelig, hvor Sønderjylland var smallest. Linjen bestod bl.a. af ca. 800 bunkers, signalstationer, oversvømmelsesanlæg, jernbaner og 30 batterier bag højdedragene. Meningen var, at de skulle kunne bremse den af Tyskland frygtede invasion af allierede styrker med 100.000 mand nordfra efter en landgang ved fx Esbjerg. En sådan invasion måtte efter landgangen hindres i at kunne støde nordfra ned mod Kielerkanalen og Berlin.

Flere af de sidenhen overdækkede tyske militæranlæg i Nordfronten blev frigrauet og kortlagt af ildsjælen Mogens Scott Hansen, og hans arbejde er fortsat af "Støtteforening for Sikringsstilling Nord", som har et formidlingscenter i Agerskov Skole.

Kulturstyrelsen overvejer pt. en totalfredning af "Sikringsstilling Nord", selvom det egentlig er tysk historie, men det er jo også en del af dansk kulturarv.

Luftskibe under Første Verdenskrig

Af Heino Døygard

Tysk luftskib over London.

Tyskland gennemførte under 1. Verdenskrig talrige luftangreb med luftskibe. I den første første artikel af to fortæller forfatteren udviklingen af luftskibene til militær brug og den betydning, de havde for Tyskland.

I krigs-zeppelin mod England

■ I fortsættelse af Henrik Denmans glimrende artikel i Chakoten sept. 2014 om den tyske zeppelinbase ved Tønder kan der siges lidt mere om luftskibe og om det britiske luftangreb på basen sommeren 1918 og de seks Sopwith Camel fly, som udførte angrebet. Luftskibene L-54 og L-60 blev tilintetgjort i det, der nok var historiens første militært succesrige luftangreb.

■ Det var et besøg på tyskernes gamle zeppelinbase, der satte tankerne i gang. Jeg kom kørende på landevejen sydpå fra Ribe, og lige før Tønder, der indtil 1920 var tysk og hed Tondern, stod på højre side ud til vejen en række gamle tankspærringer ("spanske ryttere"), og inde bag dem ligger "Zeppelin- & Garnisonsmuseum Tønder" (på tysk Zeppelin Museum Tønder), med en del militærkøretøjer foran.

■ Her lå altså den store gamle tyske luftskibsbase (også kaldet en marineluftskibshavn), og museet har i 2014 udgivet en meget interessant lille og velillustreret (sort/hvid billeder) bog af Rudolf Pleus, "I krigs-zeppelin mod England". Pleus var bl.a. i Tønder under Første Verdenskrig, og jeg slugte bogen.

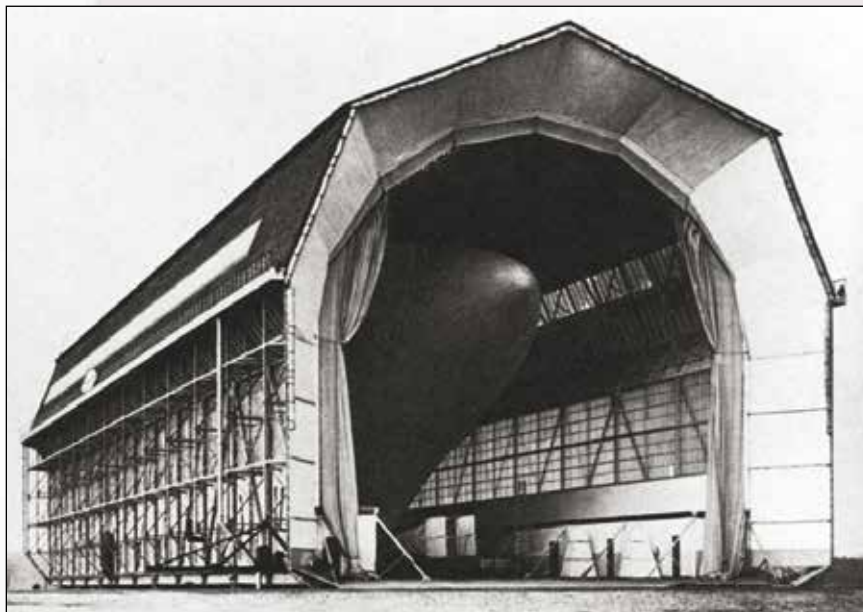
■ Bogen er baseret på en række store lysbilledforedrag, som det overlevende luftskibsbesætnings-

medlem Rudolf Pleus (1895-1957) afholdt efter Første Verdenskrig i en række tyske byer. Han var med på 11 togter mod England, det sidste den 5.8.1918, og han skriver godt og informativt om sine togter og om luftskibe som sådan. Det er hans søn, der har frigivet faderens manuskript.

■ Et af bogens fotos viser noget så usædvanligt som en dobbelthal på en tysk base til luftskibe på en stor drejeskive. Det var et vidunder af en konstruktion, hvor hele hallen kunne drejes 360 grader, så det var muligt at føre luftskibe ind og ud af hallen selv i stærk vind, og et sådant "vidunder" er vist aldrig set siden. I Danmark kender vi som bekendt princippet for drejeskive konstruktioner fra jernbaneremisernes drejeskiver til lokomotiver.

■ Ifølge de for Tyskland hårde fredsbestemmelser i Versailles efter Første Verdenskrig var den unikke drejehal dog en af de 54 luftskibshaller, der blev revet ned for at hindre denne mulighed for fremtidig tysk luftkrig. Kun i Friedrichshafen overlevede to luftskibshaller en tid, idet de skulle bruges til bygning af de luftskibe, som Tyskland skulle levere som en del af som led i krigserstatningen til de allierede.

Hjemmeside:
www.zeppelin-museum.dk

Den første drejelige luftskibshal blev bygget i Berlin-Biersdorf i 1911. Drejeanordningen er ikke synlig på billedet. Foto fra Wikipedia.

Luftskibe under Første Verdenskrig

Angrebstogter mod Danmark

I givet fald kunne der ifølge den tyske flådeledelses overvejelser være blevet tale om angrebstogter med luftskibe mod selve Danmark!

I dag ved vi nemlig, at tyskerne under deres planlægning i forbindelse med Første Verdenskrig overvejede at indsætte zeppelinere og vandflyvere samtidig med et skibsbombardement fra slagskibe i Køge Bugt. Det ville man gøre i stedet for direkte at angribe København, hvis opbyggede fæstningsforsvar blev vurderet til at ville kræve for store landstyrker, men slagskibe i Køge Bugt med bugtens minefelter og tæt på Amagers kystforter blev i sidste ende vurderet for risikabelt, så planen blev opgivet.

Til gengæld ville et luftangreb mod København eller truslen herom (et ultimatum) efter tysk mening nok gøre et "moralsk indtryk" på dansk hærledelse, politiske beslutningstagere og befolkningen, hvad der kunne fremtvinge en dansk kapitulation uden kamp.

Tyskerne vidste, at den danske hærledelse ikke ville kunne stille meget op mod sådan et luftangreb, for dansk militærs ledelse så ikke ud til i de foregående år at have haft fantasi til i tide at forestille sig betydningen af fly i en krigssituation. Det mindede lidt om optakten til 9.4.1940, og ligesom under Den kolde Krig var Køge Bugt og Fakse Bugt i givet fald udset som velegnede landgangssteder for en eventuel invasion.

Men tilbage til Første Verdenskrig

Her var Hærens Luftværn ikke blevet udbygget, så det kunne modstå eller genere et eventuelt zeppelin- og vandflyverangreb. Søværnet var lidt længere fremme end hæren, da det trods alt havde enkelte vandflyvere.

Søværnet var samtidig ved at få en voksende flotille af små undervandsbåde og vandflyvere med rekognoscerings- og forbindelsesopgaver. Problemet var blot, at man nu ikke havde nok officerspersonel til at kunne efterleve 1909-loven for Søværnets Ordning med bl.a. en flyvetjeneste.

Men hæren havde da en "rullepølse" observationsballon og et ballonkompagni på et halvt hundrede mand ude på Amager Fælled. Herom senere.

Angreb med luftskibe

Antallet af egentlige tyske angrebsflyvninger med luftskibe over britiske byer

De tyske luftskibsbombardementer i England havde givetvis en moralsk effekt, men de havde ingen betydning for krigens udfald. De blev kaldt "Babykillers" og blev bl.a. anvendt som rekrutteringsgrundlag for at få frivillige til fronten.

under Første Verdenskrig var ca. 350, og faktisk blev det største af verdenskrigens luftangreb mod London udført af tyske zeppelin luftskibe. Men ødelæggelserne var trods alt (grundet luftskibenes kapacitet) til at overskue i forhold til det, man så sidenhen under Anden Verdenskrig.

Allerede i 1916 ønskede briterne at flyangribe Tønderbasen, hvorfra nogle af luftskibene kom, men de måtte opgive det, da afstanden fra England var for stor for datidens fly. Men i 1918 skulle det være, bl.a. fordi den britiske befolkning var rasende over luftskibsangrebene på deres byer. Desuden havde luftskibenes brummende lyd en afskrækkende effekt på folk nede på landjorden.

Men hvordan kunne man udføre et angreb?

Tyskernes Tønderbase var en torn i øjet på briterne. Indtil begyndelsen af marts 1918 havde basen fem jagerfly af typen Albatros D-3 og en hangar til opbevaring og vedligeholdelse af flyene, som der var flere uheld med under start og landing. Men det senere engelske luftangreb på basen havde altså det held, for jagerne var trukket væk, da briterne angreb basen. Basen nåede ikke at blive sat ordentligt i stand inden freden 11.11.1918, og dermed var det slut med luftskibe ved Tønder.

Tønderbasen var en af tyskernes vigtigste luftskibsbaser, og angrebet på den juli 1918 blev udført af seks Sopwith Camel dobbeltdækker jagerfly fra det britiske flymoderskib "Furious" (et syvende fly nåede ikke frem). Det angreb blev Tønderbasens endeligt. Flyene havde et bombestativ fastgjort bag forhjulene med plads til fire 50-punds bomber.

Luftangrebet overraskede tyskerne totalt, da de ikke troede, at britiske fly kunne nå frem til Tønder så langt væk fra Storbritannien, men briterne snød dem altså ved at afsende flyene fra en stor rampe på et krigsskib (slagkrydseren "Furious"). Flyene blev trukket op i fart på dækkets ret korte startbane af en slæbemekanisme på hjul og havde fra den improviserede startbane godt en times flyvning til Tønder.

Ved bombeangrebet mod Tønderbasen blev en mindre hangar raseret, og to luftskibe udbrændte i den kæmpestore "Toska" hangar. Selve kæmpehangaren gik dog ikke op i luer, men blev kun svedet sort, idet luftskibene ikke eksploderede.

Dermed indskrev Tønder sig i flyhistorien, idet angrebet var historiens første skibsbaserede luftangreb.

Efter angrebet måtte tre af flyene nødlande i Danmark grundet brændstofmangel, mens tre andre kom tilbage til "Furious". De kunne dog ikke ramme

rampen og måtte lande på havet, hvor de sank, men piloterne blev reddet.

De første skibsbaserede fly

Forsøg med skibsbaserede fly havde kun få år på bagen ved udbruddet af Første Verdenskrig. Allerede i 1911 landede det første fly i historien på en foreløbig platform foran på dækket af krydseren "Pennsylvania" ved San Francisco januar 1911. Hermed blev den fremtidige udvikling af hangarskibe så småt indledt.

Ideen med at sende fly i luften fra et krigsskib var i 1918 således ikke mere end otte år gammel og havde den amerikanske pilot Eugene Ely (1886-1911) som pionér.

Ely deltog i flyopvisninger og mødte under et flyshow en flådeofficer, som var interesseret i at få testet, om et fly kunne lette og lande fra et skib, og det ville Ely godt være med til. Resultatet blev, at Ely 14.11.1910 som den første i verden littede med et fly fra et skib (krydseren "Birmingham") og landede på en nærliggende strand.

Ely fortsatte forsøgene, og januar 1911 lykkedes det ham at lande sit fly på flådefartøjet "Pennsylvania", og dermed var udviklingen mod egentlige hangarskibe sat i gang. Foregangsmanden Ely blev dog dræbt i forbindelse med et flyshow oktober samme år.

Modificerede krigsskibe var så ny en foreteelse, at det første fly først littede

fra et skib i 1910, men de første år blev flyene kun brugt til observationer og rekognoscering, og der skulle gå ni år, før deciderede hangarskibe blev bygget og søsat.

Indtil Sopwith Camel luftangrebet i 1918 på luftskibsbasen ved Tønder var det nærmeste, byen (og Danmark) havde haft af mulighed for at se skibsbaserede angrebsfly sidst i maj 1916 under det store "Jyllandsslag" ude i Nordsøen. Det var her, 150 britiske krigsskibe kæmpede mod 100 tyske.

I dette søslag blev hovedstyrken af Tysklands højsøflåde afprøvet i kamp mod den britiske flåde under et forsøg på at komme ud i Nordatlanten. Men selvom flere skibe blev sænket på begge sider, endte søslaget nærmest uafgjort, idet briterne ikke udnyttede deres muligheder for luftrekognoscering godt nok. Det kunne sikkert ellers have ændret lidt i søslagets udfald.

Jyllandsslaget blev det største søslag i hele Første Verdenskrig, hvor det "spærrede" den tyske højsø krigsflåde udefra adgang til Nordatlanten, men så intensiverede tyskerne til gengæld deres uindskrænkede U-bådskrig. Målet var som bekendt at isolere og udsulte briterne til overgivelse, men det lykkedes jo ikke.

Under Jyllandsslaget havde den britiske admiral Jellicoe vandflyvermæssigt kun ▶

I Danmark var der ca. 50 soldater i ballonkompagniets barakker ved hangaren på Amager Fælled, og de skulle ikke blot være "kække og brave", men sandelig også luftstærke. Nogle af troppernes første balloner blev kaldt "Rullepølser" og var ret ustyrlige oppe i luften.

Luftskibe under Første Verdenskrig

det lille hangarskib "Engadine" med vandflyvere til sin rådighed. Flådens andet flyegnede skib ("Campania" med 10 vandfly) lå i den store britiske flådebase Scapa Flow langt borte på Orkney øerne nord for Skotland, hvorfra "Campania" ikke fik sejlordre fra øverste sted. Vistnok fordi man i flådeledelsen mente, at skibet alligevel ikke kunne nå at komme frem til søslaget, men også fordi en admiral ikke ville frigive flyene til generel rekognoscering, da de efter hans mening var for sårbare. Han forstod vist slet ikke luftrekognosceringens betydning.

Nu blev enden på det hele, at kun et enkelt fly fra "Engadine" (et Short 184 2-personers vandfly) blev sendt i luften, hvad der gjorde flyet til historiens første fly indblandet i et søslag, men ellers mistede "Engadine" herefter kontakt med de øvrige krigsskibe og spillede ikke længere nogen rolle i søslaget. Derimod havde den tyske højsøflådes admiral Scheer lidt bedre støtte fra sin flådes luftskibsdivision med fem zeppelin luftskibe, hvoraf et enkelt fik en vis betydning med observationer i søslagets sidste fase.

Den tyske højsøflåde opgav således kampen og vendte tilbage til Wilhelmshafen, men det forgæves "udbrudsforsøg" mod Nordatlanten fik ledelsen til at indse, at flåden ikke kunne overvinde

briterne definitivt til søs. Derfor gik tyskerne over til en for dem mere "sikker" U-bådskrig, hvad der efter nogen tid fik USA til at gå ind i krigen, da det begyndte at gå ud over amerikanske skibe.

Short 184 flyet var i øvrigt det første fly i historien, der sænkede et skib med en torpedo. Der blev produceret godt 930 eksemplarer af flytypen, som blev brugt i Grækenland og i Estland helt frem til 1933.

De angribende Sopwith Camel fly

De meget brugte britiske Sopwith Camel dobbeltdækker jagerfly var ikke lette at flyve for begyndere, hvoraf flere omkom under træningen, så flyet krævede en erfaren pilot.

Men det lette Sopwith Camel fly havde under Første Verdenskrig flere luftsejre end nogen anden britisk flytype (1.294 nedskydninger) selvom flytypen først var klar til at kunne bruges ved Vestfronten i 1917. Flyet var yderst manøvreedygtigt, især under skarpe højredrej, hvor det var særlig hurtigt.

Flyet havde en roterende motor og en god bevæbning af synkroniserede maskingeværer, der direkte foran piloten var synkroniseret til at kunne skyde mellem propellens omdrejninger. Flyets tilnavn "Camel" skyldtes puklen over maskingeværerne. Hastigheden var ikke

Den 23. april 1917 fik kommandanten på luftskib L23 øje på den norske bark "Royal" på Doggerbanke i Vesterhavet. Med luftskibets maskingeværer pegende måtte barken sætte en båd i vandet og afhente en prisebesætning fra luftskibet. Da lasten indeholdt kontrabande i form af træ til England, blev skib og last beslaglagt og sendt til Cuxhaven i Nordtyskland.

højere end 185 km/t, hvad der selvsagt ikke var særlig hurtigt, og rækkevidden var kun 485 kilometer.

Det var en canadisk pilot i en Sopwith Camel, der under Første Verdenskrig nedskød den legendariske stjernepilot "Den røde baron", Manfred von Richthofen.

Men Sopwith Camel fly optrådte altså i et luftangreb over Danmark under Første Verdenskrig, startet fra et engelsk krigsskib et godt stykke vest for Lyngvig Fyr. Herfra fløj de ind over Danmark og vendte så næsen mod syd mod Tønder.

"Rullepølser" og ballonskibe

Mens Tønder-basen for zeppelinere eksisterede, holdt den danske hær mere intermistiske ballontropper til på Amager Fælled. Her havde de en stor træhangar til en observationsballon, der var det rene vand i forhold til en zeppelin og slet ikke beregnet til angrebsformål.

Men ligesom i Tønder krævede det på Amager mange mand at bugsere en ballon ud og ind i hangaren, og når det blæste, var det særlig besværligt. Oprindeligt og indtil 1914 hørte ballonparken under Fæstningsartilleriet, men så kom det under Hærens Flyvetropper. Det hele blev nedlagt i 1947.

Hærens Luftværn bestod dengang af ballonkompagniet, Hærens Flyvekorps og Luftskytskompagniet, mens søværnet (marinen) havde sit eget luftvåben (flyvebåde), hvad der skabte en del jalousi og gnidninger omkring kompetence mellem værnene. Hertil kom disputer med Trafikministeriets "flyvævsen" og Det Danske Luftfartsselskab (DDL), der kunne operere fra Københavns Lufthavn i Kastrup, som var blevet indviet i 1925.

Der var ca. 50 soldater i ballonkompagniets barakker ved hangaren på Amager Fælled, og de skulle ikke blot være "kække og brave", men sandelig også luftstærke. Nogle af troppernes første balloner blev kaldt "Rullepølser" og var ret ustyrlige oppe i luften, dog ikke helt så slemme som deres forgænger kugleballonen, hvis gyngende kurv til observatøren hang i liner ti meter under ballonen.

Det hele var primitivt, og svenskerne var længere fremme m.h.t. brug af balloner.

De havde allerede 1904-24 et særpræget ballonskib i form af en meget stor pram, der var specielt designet til at servicere en mærkeligt nok umotoriseret drageballon.

Det var verdens første skib af slagsen og havde et stort og dybt lastrum, hvor ballonen kunne ligge og blive pustet op i læ uden at blive generet af vinden, inden den blev sendt op med en observations-gondol hængende under sig. Den manglende motor begrænsede dog selvsagt nytten af ballonen, der skulle trækkes af skibet.

Ligeledes havde Rumænien allerede i 1904 en krydser ("Rossia"), der blev det første deciderede krigsskib, som rutinemæssigt trak en drageballon til observationer under sine operationer, men nu det varede ikke længe, før de første forsøg med små hangarskibe til (vand)fly så dagens lys. Med en kran blev vandflyene hejst ned i vandet og op derfra.

Der er dog ikke meget nyt under solen. Allerede under den amerikanske borgerkrig i 1860'erne havde nordstaterne taget en observationsballon i brug, så de kunne kigge ned over fjendens linjer. ■

Heino Døygård er på vej med en bog om luftkrigen over Danmark under besættelsen.

Autoriserede fribyttere

Da englænderne den 20. oktober 1807 sejlede af sted med den danske flåde, vakte det vrede følelser og hævnlyst hos danskerne. Vreden udmøntede sig i, at der opstod en dansk-norsk kaperflåde, som helt frem til 1814 gjorde livet surt for engelske handelsskibe, der sejlede gennem danske farvande.

Forfatteren og søfartshistorikeren Niels Bjørn Hansen har udgivet bogen "Sørøvere på kongens bud" om danske og norske kaperere, der gik i krig mod England i årene 1807-14. Det gjorde de på initiativ af kronprins Frederik, der allerede i september 1807 kaldte på det private initiativ ved at underskrive et kaperreglement. Det betød, at alle, der havde lyst til at gå i krig mod englænderne, kunne få et kaperbrev på visse betingelser. Med kaperbrevet havde de ret til at erobre engelske handelsskibe eller krigsskibe og selv score den økonomiske gevinst – og det skulle vise sig i mange tilfælde at være tale om en indbringende forretning. Men det var et farligt erhverv, som Niels Bjørn Hansen fint beskriver i sin bog.

Det er ikke første gang, at kapervæsenet bliver beskrevet i faglitteraturen, men der er ikke i nyere tid udgivet en bog, der samler historien om kaperne. Bogen er derfor velkommen, og Niels

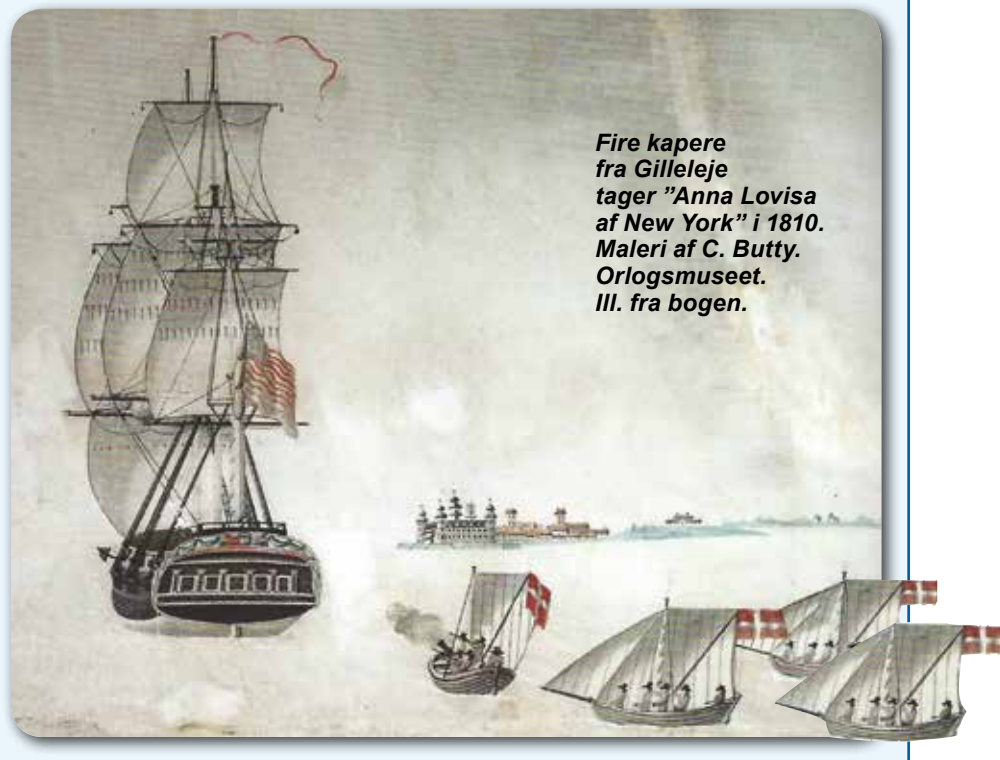
Bjørn Hansens bog udmærker sig ved, at den både fortæller om kapervæsenets udvikling og samtidig giver plads til fortællinger om individuelle kaperere og deres dramatiske togter, som gør bogen spændende og nuanceret.

Historikeren Rasmus Voss udgav i 2012 et fortræffeligt værk "Krigen ved verdens ende" om kaperere i Østersøen, men han koncentrerer sig om Christiansø som midtpunkt for danskernes krig mod englænderne. Nu føjer Niels Bjørn Hansens bog sig fint til Rasmus Voss' bog ved at udbrede historien om kaperernes aktiviteter i tid og sted.

Kaperernes aktiviteter sluttede i 1814 med Danmarks fredsaftale med Sverige og England. Der blev i hele perioden 1807-14 udrustet ca. 600 danske kaperskibe over hele landet, mens der i Sydnorge blev udrustet ca. 280 kaperere.

Bogen er forsynet med ordforklaringer, illustrationer og en god litteraturliste, så interesserede kan dykke ned i det fascinerende emne.

**Niels Bjørn Hansen:
Sørøvere på kongens bud.
Forlaget Den Blå Ugle.
165 sider. 249,95 kr.**

Fire kaperere fra Gilleleje tager "Anna Lovisa af New York" i 1810. Maleri af C. Butty. Orlogsmuseet. Ill. fra bogen.

Billede med en historie:

Søslaget i Manilabugten 1898

Af Claus Mogensen

Det amerikanske firma Kurz & Allison er mest kendt for sine farvestrålende litografier fra felttogene i Den Amerikanske Borgerkrig. Kurz & Alli-

son har imidlertid også lavet litografier af andre krigsscener. Litografierne forholder sig generelt meget afslappet til virkeligheden, men de er som regel

meget livlige og dramatiske. Det livlige og helt ovenud dramatiske gælder også nærværende illustration af søslaget i Manilabugten ved Filippinerne, som

blev udkæmpet den 1. maj 1898, som en del af Den Spansk-Amerikanske Krig. Søslaget varede fra kl. 05.30 til kl. 12.30. Da søslaget sluttede, havde den

amerikanske flådeeskadre i Asien på seks slagskibe under ledelse af kontreadmiral Dewey sænket hele den spanske flåde på syv krydsere og 4 kanonbåde.

Desuden havde eskadren erobret forsyningskibe, forter og flådearsenal. Spanske tab: 300 døde og 400 sårede. Amerikanske tab: Ingen døde og 6 sårede.

Under min ferie i Trier i 2014 lagde jeg vanen tro vejen forbi mange boghandlere og fandt her den nyudgivne tyske udgave af "Instructions for British Servicemen in Germany 1944" eller som det hedder i den nyoversatte tysksprogede halvdel, "Leitfaden für Britische Soldaten in Deutschland 1944". Bogen er delt i to sektioner på hver 62 sider, sådan at man fra den ene ende får den engelsksprogede og fra den anden ende den tysksprogede version. Da bogen udkom i Tyskland i 2014, blev den en uventet succes, der nåede højt på bestsellerlisterne.

Det er betegnende, at mens de moderne engelske kommentatorer finder tonen i "Instructions" hård og fremhæver, at der da også var mildere holdninger, finder de tyske kommentatorer, at englænderne situationen taget i betragtning oprådte forbløffende fair. Det må da også medgives, at "Instructions" er andet og mere end en generel nedrakning af det tyske samfund i almindelighed og den enkelte tysker i særdeleshed. Forfatterne vidste, at nazistpartiet havde vist, at det var en uovertruffen mester i misinformation og propaganda, og at den enkelte tysker kunne misforstå engelsk "fairness" som naivitet og søge at udnytte det. Derfor var den bedste beskyttelse for de engelske soldater at begrænse deres kontakt med det tyske folk til det strengt tjenstlige, mens man så, hvordan situationen udviklede sig. Samtidig kunne man håbe, at det ville fremme afnazificeringen, når de britiske soldater ved deres eksempel viste, at magt kunne udøves ansvarligt og ikke som vilkårlig voldsudøvelse.

When in France...

"Instructions" blev til i 1943/44 sammen med "Instructions for British Servicemen in France 1944", idet de to håndbøger skulle forberede de engelske soldater på invasionen af Frankrig og den forventede efterfølgende invasion af Nazityskland. Begge værker tager belært af erfaring højde for datidens gennemsnitsenglænders begrænsede eller direkte fejlagtige kendskab til skik og brug i udlandet.

Begge bøger forudsætter en situation, hvor de egentlige kamphandlinger er ophørt, og soldaterne er på egen hånd og skal møde de fremmede.

"Instructions for British Servicemen in France" opfordrer, belært af pinlige erfaringer i 1939/40, soldaterne til at drikke vin med måde, da vinen er stærkere, end de tror, og især at respektere kvinderne, for "Hvis du forventer, at enhver køn fransk pige, der smiler til dig, vil danse cancan og gå i seng med dig, roder du dig ud i alvorlige problemer og modarbejder vores samarbejde med franskmænd-

Takt og tone for en okkuperingsmagt

To håndbøger fra 1943/44 skulle forberede de engelske soldater på invasionen af Frankrig og den forventede efterfølgende invasion af Nazityskland.

Af Jens Kristian Boll

ne". Det pointeres, at en soldat altid bør optræde korrekt: "Husk at tiltale franskmændene med Monsieur, Madame, Mademoiselle, aldrig blot med Oy!"; ligesom man bør afholde sig fra at kommentere den franske krigsindsats og i hvert fald ikke udbrede den britiske vurdering af den franske allieredes indsats.

"Instructions for British Servicemen in France" tegner billedet af en befolkning, der har vist, at den kunne modstå Wehrmachts undertrykkelse. Franskmændene beskrives som høflige og praktiske mennesker med udprægede middelklasseholdninger, som dog værdsætter en intellektuel diskussion så meget, at det, en englænder kunne misforstå som et voldsomt skænderi, der kunne ende i

slagsmål, blot er en åndelig syssel, man derfor bør ignorere.

Be fair and just, but don't be soft

"Instructions for British Servicemen in Germany" skal forberede soldaterne på, hvordan de skal gebærde sig i et land, hvor de kan være ret sikre på ikke at blive budt velkomne som befriere, men snarere vil blive anset for besættelsestropper. Selv om muligheden på intet tidspunkt nævnes, kunne forfatterne frygte, at de engelske soldater, der havde set, hvad Wehrmacht havde begået mod civilbefolkningen i Frankrig og Nederlandene, for slet ikke at tale om, hvad soldaterne og deres familier havde stået

model til, ville benytte lejligheden til at sige tyskerne tak for sidst eller simpelthen bare benytte sig af, at de nu befandt sig i et samfund i total opløsning, til at tage sig erstatning for feltlivets afsavn især hvad angår kvinder og drikkevarer.

Indirekte skal "Instructions" også forklare soldaterne, hvorfor besættelsen af Tyskland kan blive en længere affære, hvor man ikke skal regne med demobilisering lige med det samme. Derfor betones, at den nuværende situation skyldes, at England i 1918 undervurderede, hvor sejlivet den militarisme og herrefolksmentalitet, som Kejserdømmet havde indpodet tyskerne, rent faktisk var. Den fejl skal i hvert fald ikke gentages, hvorfor man denne gang går ind i Tyskland og bliver der, indtil tysk militarisme endegyldigt er lagt død for evigt. Den enkelte soldat kan selv fremskynde denne begivenhed og sin egen hjemsendelse ved korrekt optræden og et godt eksempel.

"Instructions" understreger, at tyskeres militarisme uvilkårligt får dem til at respektere den effektive soldat, mens den sjuskede og sløve soldat kun vil høste foragt.

Når man i dag læser "Instructions", må man huske, at da bogen blev forfattet, vidste ingen, hvorvidt Det tredje Rige ville kæmpe til det sidste eller kaste håndklædet i ringen, måske i håb om ►

Britiske soldater i Tyskland. Amerikanske og canadiske iagttagere var overraskede over de britiske soldaters forventninger til overholdelse af faste te- og rygepauser.

- DO'S -

REMEMBER you are a representative of the British Commonwealth.

KEEP your eyes and ears open.

BE SMART and soldierly in dress and bearing.

AVOID loose talk and loose conduct.

BE FIRM AND FAIR in any dealings with Germans.

KEEP GERMANS AT A DISTANCE, even those with whom you have official dealings.

STEER CLEAR of all disputes between German political parties.

GO EASY on Schnaps.

REMEMBER that in Germany "venereal diseases strike at every fourth person between the ages of 15 and 41."

49

- DON'TS -

DON'T sell or give away dress or equipment.

DON'T be sentimental. If things are tough for the Germans they have only themselves to blame. They made things much worse for the innocent people of the countries they occupied.

DON'T believe German accounts of the war or the events that led up to it. The Germans got their ideas on these subjects from lying propaganda.

DON'T fall for political hard-luck stories.

DON'T believe tales against our Allies or the Dominions. They are aimed at sowing ill will between us.

DON'T be taken in by surface resemblances between the Germans and ourselves.

DON'T go looking for trouble.

50

- WORDS AND PHRASES -

Orders

Hands up!	Hände hoch! henda hoch
Open your hands!	Öffnen Sie die Hände! uffnen zee dee henda
Halt! Who goes there?	Halt! Wer da? hahlt vair dah
Give me your papers	Geben Sie mir Ihre Papiere gayben zee mir eeta papere
Sit down!	Setzen Sie sich! zetzen zee zish
Stand up!	Stehen Sie auf shtayen zee auf

General

Good morning (day, evening)	Guten Morgen (Tag, Abend) gooten morgen (tohk, ahbent)
Excuse me	Entschuldigen Sie eneshooldiggen zee
I beg your pardon	Verzeihung fairsyoog
Is there anyone who speaks English?	Spricht jemand Englisch? shprishl yaymant english
Please write (read) this	Bitte schreiben Sie (lesen Sie) das Bitto shryben zee (layzen zee) dass
Who are you?	Wer sind Sie? vair zint zee
What is your name?	Wie heißen Sie? ree hyzen zee

Kort parlør med en række praktiske sætninger på tysk og engelsk, bemærk den underholdende tyske lydskrift.

Side 49 og 50 i Instructions med en række kortfattede "do's".

Takt og tone for en okkuperingsmagt

at nazistpartiet kunne gå under jorden og fortsætte kampen med andre midler. Netop den sidste mulighed forudsættes i "Instructions" ved mange opfordringer om at være på vagt over for misinformation, propaganda og forsøg på at sætte lus i skindpelsen de allierede imellem. Man må også huske, at man fra allieret side heller ikke var enig om, hvordan Tysklands forhold skulle indrettes efter krigen.

Grundholdningen i "Instructions" er, at tyskerne nu ligger, som de har redt, og at jo før de indser dette og ændrer sig derefter, jo før kan den engelske hær vende hjem. Men modsat tidligere vil den engelske hær denne gang blive, til den er helt sikker på, at tyskerne virkelig mener deres omvendelse alvorligt. Mønsteret for, hvordan den engelske soldat skal optræde under besættelsen af Tyskland, ligner i forbløffende grad idealbilledet af den engelske soldat i kolonierne. Man bør være streng, men retfærdig og holde sig de indfødte fra livet.

De militære myndigheder støttede "Instructions" anbefalinger ved at dekrettere, at enhver soldat, der indlod sig i at fraternisere med den tyske civilbefolkning, kunne se frem til en heftig bøde. Forbuddet mod at fraternisere faldt dog bort i juli 1945, hvad der fik hærens tegner Ronald Giles til at levere en herlig tegning, hvor den typiske engelske soldat fortæller til en noget tvivlsomt udseende tysk familie: "Og nu da vi alle sammen må fraternisere, vil jeg begynde med at fortælle jer, hvad jeg mener om jer forbandede tyskere."

PSST!, Ronald Carl Giles, 1945.

I bet you think it funny that a bloke like me can choose wot Government I like, Ronald Carl Giles, 1945.

Kennst du das Volk?

De engelske soldater forberedes på, at tyskerne overfladisk ligner englænderne, selv om tyskerne er mere fyldige, hvor englænderne er sene. Tyskernes største fejl er, at de adlyder enhver ordre blindt og tror, at det fritager dem for ethvert ansvar. Psykisk set har de et rigt følelsesregister, der dog kan springe ud i hysteri. De engelske soldater må være forberedt på, at tyskerne forsøger at stille sig selv i det bedste lys, lige fra at benægte naziregimets forbrydelser til at hævde, at de selv var tvunget til at adlyde, ligesom de vil hævde, at det tyske folks lidelser gør dem fortjent til sympati og hjælp.

Den engelske soldat må derfor ikke lade sig narre og skal afholde sig fra enhver utidig medlidenhed, selv om de

ødelæggelser, der har ramt Tyskland, er enorme. Man må også være forberedt på, at tyskerne vil forsøge at sætte lus i skindpelsen de allierede imellem, ligesom der kan forekomme bevidste provokationer. Sker det, skal den enkelte soldat så vidt muligt ignorere dem. Bli- ver det for voldsomt, vil den britiske hær vide at tage affære over for de ansvarlige.

Kennst du das Land?

"Instructions" slår fast, at Tyskland savner naturlige grænser, hvorfor det altid har været nærliggende at invadere nabolandene. Tyskland som sådan er en meget ny stat, som først opstod i 1871. Den tvivlsomme ære for at have bebyrdet Europa med et forenet Tyskland tilkommer den prøjsiske statsmand Bismarck. Han fremprovokerede og vandt krigen mod Danmark, Østrig og Frankrig, så han kunne forene de tyske stater i nationalbegejstring i et kejserrige og inficerede dem med preussisk militarisme, hvis mål var at forvandle den enkelte rekrut til en dræbermaskine, der adlød enhver ordre. Da kejseren i 1914 troede at kunne gøre sig til Europas herre, udløste og tabte han Første Verdenskrig. Weimarrepublikken blev søgt ledet af velmenende, men svage politikere, mens industriherrer, godsbesiddere, officerer og embedsmænd udøvede den reelle magt bag kulisserne og støttede Adolf Hitler. Da Hitler fik magten, knuste han enhver modstand og ensrettede og brutaliserede samfundet. For at sikre, at læseren forstår rækkevidden af Hitlers despoti, understreges, at det var om muligt endnu værre og mere ondartet, end det Johan Uden Land udsatte England for, inden han blev tvunget til at underskrive Magna Charta i 1215!

”Instructions” medgiver, at enkelte tapre tyske mænd og kvinder søgte at bekæmpe nazismen, men Hitlers undertrykkelsesapparats effektivitet gør det højst usandsynligt at møde disse helte i levende live. Møder man tyskere, der beklager sig over Naziregimet, må man ikke være blind for, at de snarere bebrejder regimet, at det tabte krigen og derfor ikke kunne indfri løfterne om at gøre det tyske folk til herrefolket, end at de udtrykker nogen anger endsige erkendelse af regimets uhyrligheder.

Skulle man opleve situationer, hvor det tyske folk siger sine plageånder tak for sidst, bør man som engelsk soldat ikke blande sig, men lade tyskerne ordne sådanne uoverensstemmelser selv.

Den tyske Kvinde

”Instructions” forudsiger, at ikke mindst de tyske kvinder vil være tilbøjelige til at fraternisere i håb om at skaffe sig fordele, ja måske ligefrem gennem ægteskab med en engelsk soldat få en ny start i England. Instructions slår derfor fast, at ægteskab mellem soldater og tyske kvinder simpelthen er forbudt. Der advares om, at de soldater, der efter den sidste krig naivt giftede sig med tyske kvinder, for sent opdagede, at de og deres brude blev socialt udstødte og derfor gik en sørgelig tilværelse i møde. Mere praktisk gør ”Instructions” også opmærksom på, at krigens moralske forfald er skyld i, at mindst hver fjerde tysker mellem 15 og 41 har en eller flere kønssygdomme i fuldt flor, hvorfor den elskovshungrende soldat risikerer at få langt mere, end han havde sat næsen op efter. De engelske vittighedstegnere så straks situationens muligheder, og i juli 1945 kunne Daily Express’ læsere more sig over humoristen R.C. Giles’ tegning, hvor to engelske soldater bringer sig i sikkerhed for en uoverskuelig skare elskovshungrende tyske kvinder, mens den ene soldat bemærker til den anden ”Det er nu hårdt for os fyre, der bare ikke ønsker at fraternisere.”

Trink NICHT, trink NICHT Brüderlein klein

Hvad drikkevarer angår, medgiver ”Instructions”, at tyske vine er fremragende, og at det tyske øl var af verdensklasse, men at kvaliteten har lidt voldsomt under krigen, hvorfor det næppe kan friste en englænder. De lokale udgaver af snaps (SCHNAPS) er billige, men vil med garanti svide skindet af din hals, hvorfor man også bør holde sig fra lokale drikkevarer. Det tyske køkken har også sine tiltrækkende sider, men krig og rationering har for mange år frem reduceret det til en så ynkværdig tilstand, at den britiske soldat bør være taknemmelig for den engelske hærs rationer og kostplan.

Og har du penge, så behold dem selv

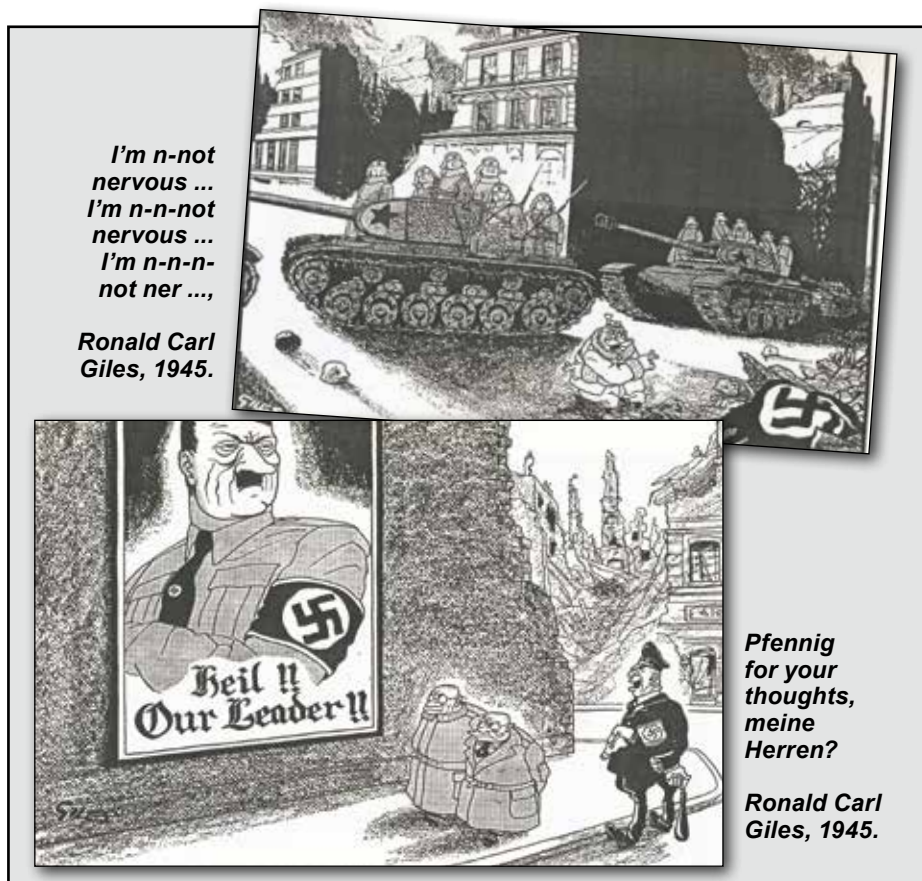
På det økonomiske område anbefaler ”Instructions” også, at man holder sig tyskerne fra livet. Tanken om, hvad der kunne ske, når engelske soldater fejrede lønningsdag ved at supplere forplejningen og skaffe sig andre goder, virkede alt andet end tillokkende på de militære planlæggere, da soldaternes indkøb kunne ødelægge forsyningsituationen, skabe sortbørsøkonomi, undergrave hvad der måtte være af tysk økonomi og desuden være skadelig for hærens disciplin. Det er betegnende, at den engelske hær generelt søgte at afholde sine soldater fra at påvirke lokalområdets økonomi og forsyningsituation. Således fik de gæve Ørkenrotter, der kom til Danmark i maj 1945, strenge ordrer om, at flødeskumsfronten var nedlagt, og at soldaterne ikke måtte købe kager og smørrebrød. Frihedsrådet forstod de engelske soldaters situation og opfordrede derfor danskerne til at invitere soldaterne hjem, hvor befrierne frit kunne lade sig beværte.

”Instructions” forklarer kort soldaterne, at selv om de ikke savner penge, vil de ikke kunne finde noget i Tyskland, der er værd at købe, ligesom sådanne indkøb er overflødige, da hæren sørger for sine soldaters fornødenheder. Det understreges, at ethvert forsøg på at overlade eller sælge militært udstyr til den tyske befolkning, er en alvorlig forbrydelse, der vil blive straffet.

”Instructions” opfylder ikke ligefrem vore dages krav om politisk korrekthed, men den opmærksomme læser vil opdage, at den gennemførte nedrakning af det tyske folk og alt dets væsen og ikke mindst advarslerne mod tyske kvinder og tysk snaps også forhindrer en række mulige konflikter. Jo mindre kontakt den engelske soldat har med befolkningen ud over det strengt tjenstlige, jo mindre fare er der for uheldige og (for den menige tysker) farlige episoder. Det er da også betegnende, at da situationen bliver klarere i løbet af sommeren 1945, lemper den engelske hær de drakoniske bestemmelser og tillader ansvarlig fraternisering. ”Instructions” kan i høj grad have sin del af æren for, at denne nye situation indtraf så hurtigt, og at der selv under Det tredje Riges totale kollaps indtraf så få episoder, hvor engelske soldater gik over stregen, at de ikke formåede at forbitre forholdene.

Læser man ”Instructions”, kan man kun føle den dybeste taknemmelighed over for de danske frihedskæmpere, søfolk og eksilpolitikere, hvis indsats sikrede, vi blev anset for Det tredje Riges ofre og ikke dets medløbere, så det ikke var den håndbog, de britiske soldater tænkte efter, da de kom til Danmark. ■

Instructions for British Servicemen in Germany 1944. Bodleian Library 2007, Verlag Kiepenheuer & Witsch, Köln 2014, isbn 978-3-462-04634-2, trykt på miljøbevidst papir.

*I'm n-not nervous ...
I'm n-n-not nervous ...
I'm n-n-n-not ner ...*

Ronald Carl Giles, 1945.

Pfennig for your thoughts, meine Herren?

Ronald Carl Giles, 1945.

Festligt julemøde med levende musik og årskonkurrence

Årets julemøde havde færre deltagere end tidligere, men flere figurer pr. konkurrencedeltager

Lørdag den 5. december slog vi portene op til Chakotens årlige julemøde med tilhørende årskonkurrence i Rødovregård. Julemødet har tidligere haft tradition for at være et tilløbsstykke med over 40 deltagere, men trods en ihærdig hvervekampagne var deltagerantallet i år kun 27 deltagere inkl. otte ægtefæller/ledsagere, som havde sikret sig plads ved de smukt pyntede juleborde. Vi savnede flere ældre og svagelige medlemmer, samt de der i årets løb var gået bort. Trods det lavere fremmøde var stemningen som sædvanligt god med rigeligt af det overdådige smørrebrød fra Rødovrecentret, Selskabets julevin samt med julens kendte sange smukt spillet på flyglet af Nanna-Maria Anderson.

Præsidenten bød os alle velkommen med en tale, hvor han glædede sig over at se tilbage på et rigtigt godt år i Selskabet.

Aksel orienterede om aftenens program, hvorefter præsidenten bød os alle velkommen med en tale, hvor han glædede sig over at se tilbage på et rigtigt godt år i Selskabet. Her takkede han blandt andet Selskabets layouter, Finn Hillmose, for indsatsen med professionelt layout siden septemberudgaven 2008 af 30 udgaver af nærværende tidsskrift.

Efterfølgende satte en julesang stemningen yderligere i vejret, og da smørrebrødet var spist og mange flasker tømt, gik vi over til den alvorlige del af sammenkomsten. Der var livlig pendlen mellem julebordene og de udstillede figurer på tilstødende borde. Her kunne deltagerne beundre og vurdere og ikke mindst give point til figurerne i årskonkurrencen.

Der var stor interesse for de mange udstillede figurer. Her beundrer præsidenten en fransk kyrasser.

Julens kendte sange smukt spillet på flyglet af Nanna-Maria Anderson.

Fotos: Finn Hillmose

Best in Show blev vundet af Svend Nielsen med "Malmaison 1806".

Årskonkurrencen

Som det fremgår, var der 36 tilmeldte figurer til konkurrencen, hvilket var noget mindre end tidligere år. Men de 22 og dermed færre udstillere havde været flittigere end tidligere år, idet det svarer til, at hver udstiller i gennemsnit havde udstillet 1,64 figur. I 2014 var gennemsnitstallet 1,40 udstillet figur pr. udstiller.

Det er glædeligt over en årrække at se, hvordan flere og flere har fået lyst til at være med i konkurrencen om de mange præmier og samtidig producerer flere og flere figurer for at udvide mulighederne for flere præmier. Da der både er præmier til 1., 2. og 3. pladser, og præmierne i øvrigt er ens, er det faktisk ikke så svært at nå frem til præmieskamlen og erhverve en flaske rødvin. For nye deltagere og de, der langtidsplanlægger og ønsker at hæve chancerne for at få præmier med hjem, fremgår det af oversigten, at chancerne er størst i de grupper, hvor der er færrest deltagere. Som det ses, var

Mogens Damsø, Fransk Kyrasser 1806

Fotos: Finn Hillmose

Finn Thorsen Hansen, "Safari"

Hans Christian Wolter, 1st Regiment of Foot Guards 1751

Claus Allan Anderson, Paris 1804

Oversigt over antal figurer og antal udstillere i de forskellige konkurrencekategorier, 2015

Konkurrencekategori	antal figurer	antal udstillere
Legetøjsfigurer	3	2
Enkeltfigurer/rytterfigurer under 65 mm	17	5
Enkeltfigurer/rytterfigurer over 65 mm	5	4
Figurgrupper/vignetter	4	4
Dioramaer og opstillinger	2	2
Fra det "hjemlige skatkammer"	5	5
I alt	36	22

Steen Jensen, NVA soldater

Årskonkurrencen 2015

konkurrencen hårdest i enkeltfigurgrupperne, medens der kun var tre figurer i gruppen med legetøjsfigurer og to i gruppen dioramaer og opstillinger. Det betød faktisk, at alle deltagere i disse grupper kom på lystavlen.

I oversigt nr. 2 kan det aflæses, hvem vinderne i de forskellige kategorier var. Det kommer næppe som den helt store overraskelse, at de tre flittigste udstillere og samtidig de mest vindende medlemmer var Svend Nielsen, Claus Anderson og Uffe Henriksen, der hver kunne trække sig tilbage med tre flasker rødvin. Men de var stærkt forfulgt af Christian Raun og Steen Jensen med hver to flasker rødvin.

Claus Allan Anderson, General Robert E. Lee, Gettysburg 1863

Uffe Henriksen, Infanterister, Frankrig 1730

Endelig kunne Svend Nielsen, vor store dioramakunstner, trække sig tilbage som vinder af "Best in Show" med det flotte diorama over Malmaison. Det udløste som vanligt et eksemplar af Chakotens eftertragtede og attråverdige skjolde. Man forestiller sig, hvordan Svend Nielsen efterhånden må kunne tapetsere lejligheden med sin store samling af skjolde.

Præmierne var de fornemme vinderdiplomer udformet af Christian Raun samt en flaske af Chakotens berømte årgangsrødvin, hvor druerne med udsigt over Middelhavet er badet i solen på de sydvendte skrånninger i det sydlige Europa.

● Afslutningsvis en stor ros til Aksel Willumsen og Christian Raun for planlægning og afvikling af et rigtigt hyggeligt julemøde med tilhørende årskonkurrence. ■

Svend Nielsen, Engelske ordner 2 V.K. post mortem

Vindere af Chakotens årskonkurrence 2015

Best in Show

Svend Nielsen, nr. 10, Malmaison 1806

Legetøjsfigurer

1. Steen Jensen, nr. 7, Britains figurer
2. Finn Thorsen Hansen, nr. 2, "Safari"
3. Steen Jensen, nr. 1, NVA soldater

Figurer op til 65 mm

1. Claus Allan Anderson, nr. 50, General Robert E. Lee, Gettysburg 1863
2. Uffe Henriksen, nr. 25, Agostino Barbarigo, Lepanto 1571
2. Mogens Damsø, nr. 11, Fransk Kyrasser 1806

Figurer over 65 mm

1. Hans Christian Wolter, nr. 16, 1st Regiment of Foot Guards 1751
2. Claus Allan Anderson, nr. 42, Alastair MacDonald 1689
3. Uffe Henriksen, nr. 22, Heavy Dragon 1815

Figurgrupper, vignetter

1. Claus Allan Anderson, nr. 46, Paris 1804
2. Svend Nielsen, nr. 9, Fransk ambulance 1798
3. Uffe Henriksen, nr. 24, Infanterister, Frankrig 1730

Dioramaer, opstillinger

1. Svend Nielsen, nr. 10, Malmaison 1806
2. Christian Raun, nr. 4, Kavaleriangreb i Marokko

Fra det hjemlige skatkammer

1. Christian Raun, nr. 5, Heyde figurer
2. Aksel Willumsen, nr. 3, Blyskibe og gamle postkort
3. Svend Nielsen, nr. 6, Engelske ordner 2 V.K. post mortem

Christian Raun, Kavaleriangreb i Marokko

Kongens vej til enevælden

Martin Davidsen, der arbejder på Nationalmuseet, fortalte på medlemsmødet i februar om efterdønningerne af Carl Gustav-krigene og freden i Roskilde 1658. Han koncentrerede sig om de konflikter i det danske samfund, der fulgte i kølvandet på den endelige fredsaftale i maj 1660, og som førte til, at kong Frederik 3. senere på året fik gennemtrumfet Danmarks nye styreform, enevælden.

Frederik 3., der i modsætning til sin far næppe deltog aktivt i nogen batalje hverken til lands eller til vands. Maleri af Wolfgang Heimbach.

Martin Davidsen fortalte om de hektiske begivenheder og stændermødet i København i efteråret 1660, som han også beskriver i en historisk roman med titlen "Kongens brev", som ventes at udkomme i nærmeste fremtid.

Under krigen var modsætningerne blevet skærpet mellem den privilegerede adel og borgerne og bønderne, og adelen blev kritiseret kraftigt for dens manglende evne til at forsvare landet.

Stændermødet blev en magtkamp mellem kongen og adelen, og Martin Davidsen fortalte om de vanskelige forhandlinger og om håndgemæng på mødet og uro i hovedstadens gader. Hans konklusion var, at der fra kongens side reelt blev arrangeret et komplot mod adelen fra begyndelsen, og at der var tale om en konspiration, hvor kongens folk gik bag om ryggen på adelen for at fremtvinge det ønskede resultat, nemlig at sløjfe den gamle rigsrådsforfatning og indføre kongelig enevælde i Danmark.

De dramatiske begivenheder om magten i Danmark førte til gennemgribende reformer af det militære beredskab.

H.D.

Fotos: Finn Hillmose

Udenfor konkurrence viste Jens Barfod nogle af sine figurer. Bl.a. denne opstilling, hvor fra venstre ses en kyradsøofficer, lansenerofficer, adjutant og divisionsgeneral, alle franske.

Her ses fem figurer blandt mange, der deltog i konkurrencen, men som ikke nåede placeringer.

Der tælles stemmer ...

Aksel Willumsen, Blyskibe og gamle postkort

Indkaldelse til årets generalforsamling

Onsdag den 6. april 2016 kl. 19.30 på Rødovregaard.

Hermed indkaldes til generalforsamling i *Chakoten*. Dansk Militærhistorisk Selskab onsdag den 6. april 2016 kl. 19.30. Deltagelse i generalforsamlingen er betinget af, at der er indbetalt kontingent på kr. 375,- for 2016 på girokonto nr. 655 4873. Ved betaling via netbank, skal man blot huske at anføre kontonr. i sidste rubrik og at opgive navn i meddelelser til modtager. Udfyld med fuldstændig adresse og gerne med e-mail-adresse, der evt. også kan mailes til kasserer Otto Steen Jensen, chakoten.kasserer@gmail.com

■ Før generalforsamlingen afholdes kl. 18.15-19.15 den årlige børs, hvor alle medlemmer er velkomne til at medbringe figurer, bøger og andre militærhistoriske effekter, som de ønsker at afhænde. Efter generalforsamlingen afholdes anvisningssalg af tinfigurer og bøger, og som vanligt udsendes der liste, der tillige lægges på hjemmesiden.

■ Generalforsamlingen begynder kl. 19.30 og afholdes ligesom den forudgående børs og det efterfølgende anvisningssalg på Rødovregaard, Kirkesvinget 1, 2600 Rødovre.

Dagsordenen er i henhold til vedtægterne:

- Valg af dirigent.
- Bestyrelsens beretning om Selskabets aktiviteter i det forløbne år.
- Fremlæggelse af det reviderede regnskab til godkendelse.
- Fastsættelse af kontingent.
- Fremlæggelse af eventuelle forslag.
- Valg af bestyrelsesmedlemmer og suppleanter.
- Valg af revisor og revisorsuppleant.
- Eventuelt.

Jf. vedtægterne (findes på Selskabets hjemmeside, www.chakoten.dk) skal nærværende indkaldelse indeholde bestyrelsens beretning, revideret årsregnskab og budget for indværende år.

Chakotens store årlige børs kl. 18.15-19.15 og anvisningssalg efter generalforsamlingen

Gå ikke glip af årets mulighed for at købe nyt fra andre medlemmer og for selv at få afsat effekter, der kan glæde andre medlemmer. Kom og få en god snak med andre medlemmer på denne onsdag. Børsen er også en naturlig opvarmning til Generalforsamlingen, hvor der er god anledning til at give udtryk for medlemsinteresser. Der er drikkevarer og smørrebrød til de sædvanlige populære priser og gratis kaffe.

HUSK: Dokumentation for indbetaling

Generalforsamlingen begynder kl. 19.30 og afholdes ligesom den forudgående børs og det efterfølgende anvisningssalg på Rødovregaard, Kirkesvinget 1, 2600 Rødovre.

Generalforsamling

Bestyrelsens beretning

2015 blev året, hvor Selskabet samlede sig om en målrettet bestræbelse på fastholdelse af høj kvalitet i vores tidsskrift *Chakoten* og en alsidighed i indholdet i medlemsmøderne på Rødovregaard. Udadtill markerede Selskabet sig gennem deltagelse i Befæstningens Dag på Vestvolden og ved Gladsaxefortet søndag den 27. september, hvor de to grupper, 1914-Nordfronten og 1914-Vestvolden, påny bidrog til at visualisere Sikringsstyrkens indsættelse ved Københavns Befæstning i perioden 1914-1918.

Bestyrelsen har i 2015 fortsat den tidligere indsats med at fastholde en solid økonomi i Selskabet, og økonomien er fortsat i en sikker gænge. Bestyrelsen ønsker at videreføre denne

linje, således at Selskabets 75 års jubilæum i 2019 ikke berøres negativt.

For Selskabet er det meget tilfredsstillende i vores tidsskrift at kunne levere velfunderet militærhistorie, seriøs brug af kilderne, pædagogisk tilgang til anvendelse af historie og et indbydende layout – alt sammen hvilende på lyst og engagement. Det har kun kunnet lade sig gøre, fordi redaktøren Henrik Denman sammen med billedredaktør Claus Mogensen og layouter Finn Hillmose har ydet en sikker og veltilrettelagt indsats og sammen med adskillige medlemmer i årets løb har kunnet levere fire meget eftertragtede numre. Ét af de klare beviser på, hvor efterspurgte numrene er, har vist sig, når postleverancen er forsinket, og når redaktionen og bestyrelsen bliver kontaktet og hørt, hvor tidsskriftet nu bliver af.

Claus Mogensen tiltrådte som redaktør og leverede sit første nr. af *Chakoten* med 61. årgang, nr. 4 i december 2006 og sit sidste som redaktør med 64. årgang, nr. 3 i september 2009, hvorefter Claus Mogensen gik over til at samle sig om hvervet som billedredaktør, hvilket gøres til og med 71. årgang, nr. 1 i marts 2016. Kvaliteten fra Claus Mogensens hånd har været af uvurderlig høj kvalitet og til meget stor gavn og inspiration for Selskabets medlemmer. Det har ikke blot fundet udtryk i de ordinære numre af tidsskriftet men i særdeleshed i de store og fondsstøttede særnumre, der på billedsiden er blevet så professionelt gennemarbejdet.

Med denne store indsats for tidsskriftet og med en lige så systematisk og idérig indsats som bestyrelsesmedlem siden sit

Foto: Finn Hillmose

Kvaliteten fra Claus Mogensens hånd har været af uvurderlig høj kvalitet og til meget stor gavn og inspiration for Selskabets medlemmer.

valg i 2007 bag sig har Claus Mogensen valgt at trække sig tilbage for herefter at være nydende medlem. Vi skylder alle Claus en meget stor tak for hans selskabsbærende indsats og betydelige hjælpsomhed!

Vi har nu gennem fire år gennemført medlemsmøder på Rødovregaard, og har fra begyndelsen følt os meget hjemme. Lokalerne er rigtig gode til vores formål, ligeså er de ansatte overordentlig hjælpsomme. Vi bringer derfor en stor tak herfor til Rødovregaard.

Senest afholdt vi i ”Loen” vores julemøde med medlemmer og deres familier - og atter med mange deltagere i udstillingen/konkurrencen. Hertil kommer, at vi er slået igennem med en tradition, hvor vores meget dygtige pianistinde, Nanna-Maria Anderson, understøtter den gode stemning.

Tilbuddene til medlemmerne i form af møder og andre aktiviteter fordelte sig med elleve medlemsmøder, inklusive generalforsamling med børs og anvisningssalg, hyggemøde, anvisningssalg, udflugt til Saltholm samt julemøde. Også i 2015 afspejlede aktiviteterne de brede medlemsinteresser - det være sig foruden hygge og anvisningssalg, Hans-Christian Eisens skildring om de 50 år, der forandrede verden 1864-1914, filmaften om ”En rekrut fra 64” og paraden ved Chiles nationaldag, Rasmus Wickmanns foredrag om den irske Mars. En ægte soldaterhistorie fra 1700-tallet og Torsten Friis om den danske krigstelegraf og Telegrafregimentets historie indtil 1. Verdenskrig.

I 2015 har Selskabets webmaster, Ras-

2014	Arsregnskab 2015	Budget 2015
	Indtægter	
28.204	Kontingenter 48.476,28	58.000
9.750	Kontigent 2016 4.450,00	-
20.800	Fondsmidler 0,00	-
3.327	Anvisningssalg m m 3.160,00	4.000
297	Medlemsmøder 0,00	400
	Annoncer 800,00	-
4.448	Julemøde 3.852,00	4.500
66.826	I alt 60.738,28	62.400
	Udgifter	
42.320	Trykning af Chakoten 35.460,00	37.000
11.208	Porto m.m. Chakoten 10.500,00	12.000
	Udgift Chakoten, december 2014 5.027,00	
20.780	Særnummer	
199	Hjemmesiden 231,75	500
788	Bestyrelsesmøder og drift 2.023,13	800
0	Medlemsmøder 284,00	-
226	Gaver 369,00	400
200	Danmarkssamfundet 200,00	200
1.397	Aktiviteter 5.328,75	2.500
3.861	Julemøde 3.365,00	3.900
80.979	I alt 62.788,63	57.300
-13.952	Årets resultat -2.050,35	5.100
	Status	
	Aktiver	
60.974	Danske Bank d.d. 81.094	
9.750	Forudbetalt kontingent 2016 4.450	
70.724	Indestående bank d.d. 85.544	
14.900	Reservefond	
3.269	Kontantbeholdning 1.299	
88.893	I alt Aktiver: 86.843	
	Passiver	
97.817	Formue primo 88.893	
-13.952	Årets resultat -2.050	
5.027	Skyldige omkostninger	
1	Diff	
88.893	I alt Passiver 86.843	

Af indestående i Danske Bank, udgør Reservefonden 15.000,-

Revisionspåtegning:

Ovenstående regnskab er med tilhørende Reservefond, i overensstemmelse med Selskabets bogføring som jeg har revideret og fundet giver et retvisende billed af Selskabets økonomi.

Steen Jensen
kasserer

Ole Thureholm
revisor

Forslag til budget 2016

Indtægter	
Kontingenter	58.000
Anvisningssalg	3.000
Medlemsmøder	3.500
Julemøde	4.400
	68.900
Udgifter	
Chakoten, trykning	37.000
Chakoten, ekspedition m.m.	11.000
Hjemmesiden	500
Bestyrelsen/Drift	2.000
Gaver	400
Danmarkssamfundet	200
Aktiviteter	2.500
Medlemsmøder	4.000
Julemøde	4.000
	61.600
Forventet overskud	7.300

Generalforsamling

mus Wickmann, løftet de mest påtrængende opgaver for at styrke Selskabets hjemmeside, www.chakoten.dk. Siden er således blevet både meget præcis og oplysende med hensyn til foreningsstof, og der er taget skridt til, at den mere udførligt kan skildre, hvor Selskabet har sine interesser inden for militærhistorien. Rasmus Wickmann har i december ønsket at trække sig tilbage og hellige sig nye formidlingsopgaver. Herefter har bestyrelsen indsat Lars Kristensen og ser frem til et godt samarbejde om at udfylde de rammer, Selskabet længe har set frem til.

En indtrængende opfordring til at støtte såvel redaktionen af tidsskriftet som webmaster af hjemmesiden kan derfor ikke gives for hyppigt - og derfor heller ikke savnes i denne beretning.

Alt i alt har bestyrelsen bestræbt sig på at skabe grobund for at videreudvikle Selskabets formål: *“at være samlingssted for militærhistorisk interesserede og fremstillere, bemalere og samlere af figurer, modeller samt hermed beslægtede emner.”*

Bestyrelsen benytter lejligheden til at udtrykke en tak til Rødovre Kommune og til de medlemmer, der gennem 2015 har ydet deres bidrag til opfyldelse af Selskabets brede formål. Bestyrelsen vil aldrig alene kunne sikre, at forventningerne bliver indfriet - nu som altid hviler indholdet alene på medlemmernes aktive medvirken. Vi har derfor behov for initiativer til at skabe trivsel, kvalitet,

Udadtil markerede Selskabet sig gennem deltagelse i Befæstningsdag på Vestvolden og ved Gladsaxefortet søndag den 27. september, hvor de to grupper, 1914-Nordfronten og 1914-Vestvolden, på ny bidrog til at visualisere Sikringsstyrkens indsættelse ved Københavns Befæstning i perioden 1914-1918.

Fotos: Finn Hillmose

fremdrift og fornyelse i den spændende hobby, der forener os i det gamle selskab!

Forslag fra bestyrelsen

Kontingent

Bestyrelsen foreslår, at kontingentet for 2017 fastsættes uændret til kr. 375 for såvel medlemmer bosat i Danmark som i udlandet.

Forslag

Der er ikke modtaget forslag.

Valg

Bestyrelsen foreslår valg af Hans Chr.

Wolter som præsident. Bestyrelsen foreslår til bestyrelsen valg af Aksel Willumsen, Christian Raun, Henrik Denman og Otto Steen Jensen. Bestyrelsen foreslår til suppleanter valg af Kim Andreasen og Finn Thorsen Hansen. Bestyrelsen foreslår valg af Ole Thureholm som revisor og som revisorsuppleant Allan Bo Richter.

Bestyrelsen finder, at alle er meget velkomne til at stille op eller til at foreslå andre opstillet til valg. Initiativer, der medvirker til, at Chakoten forbliver et levende og varieret Selskab, er meget velkomne. ■

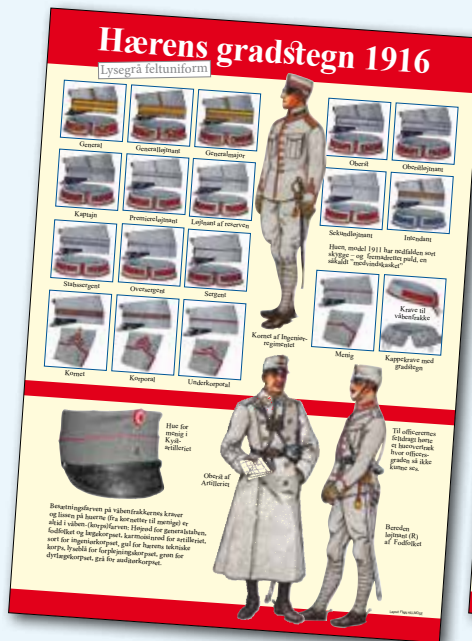
Hvad mange spørgsmål kan føre til ...

Med min deltagelse på Befæstningsdagen ved Vestvolden i Rødovre og på Gladsaxefortet har jeg ofte fået mange spørgsmål fra de besøgende om vores uniformer, uniformernes distinktioner samt vores udrustning.

Dette førte til, at Finn Hillmose og jeg samarbejdede om en oplysende plancheserie i A2 format, som kunne bruges på Befæstningsdagen, men også i andre sammenhænge.

To af plancherne omhandler hærens uniformer og distinktioner i 1916 og i 1923 – her taget med udgangspunkt i Rasmus S. Christiansens tegninger af soldater i den danske hær samt i ”Supplement til Danske Uniformer for Hær og Flåde” fra 1916 og ”Lærebog for hærens menige” fra 1923.

I 2014 og 15 blev der fremstillet

plancher, der viser soldatens udrustning under Sikringsstyrken, Fæstningsartilleriets pansertårne og pjecer samt Fæst-

ningsartilleriets mandskab. Sidstnævnte er fast udstillet på Gladsaxefortet.

Warmi Hansen

Mødekalender 2016

Dansk Militærhistorisk Selskab

Alle **onsdagsmøder** åbner kl. 18.15, og de annoncerede programpunkter (foredrag eller andet) starter kl. 19.30.

Med mindre andet er angivet, finder medlemsmøderne sted på **Rødovregaard, Kirkesvinget 1, Rødovre.**

2. marts

Workshop om figurer, opstillinger og bygning af dioramaer

Medlemmerne opfordres til at medbringe eksempler. Hel- og halvfærdige produkter. Fortælle lidt om egne metoder og dele viden og evt. problemer med os andre.

Christian Raun og Lasse Hyllemose vil vise opbygning af dioramaer, materialer og konstruktioner.

6. april

Generalforsamling kl. 19.30 på Rødovregaard
Se side 24.

11. maj

100 året for Sommeoffensiven, juli til oktober 1916 (1)

Ved Selskabets kasserer, Steen Jensen. Året 2016 markerer 100 året for den britiske hærs største enkeltstående - og blodigste - offensive operation under den 1. verdenskrig. Vi skal høre om baggrunden og den operative planlægning op til offensiven den 1. juli - den blodigste dag i den britiske hærs historie, de deltagende enheder og mandskabet, deres udrustning og materiel. Samt offensivens forløb og dens endelige resultat.

10. august

100 året for Somme-offensiven, juli til oktober 1916 (2)

Ved Selskabets kasserer, Steen Jensen. Som opfølgning på forsommerens præsentation af Somme-offensiven vises, efter en kort introduktion, Imperial War Museums film "The Battle of the

Somme 1916". En samling af originale optagelser fra tiden omkring 1. juli 1916. (Varighed ca. 1 time)

Som afslutning vises et afsnit af History Channels serie Line Of Fire, omhandlende Somme 1916. (Varighed ca. 35 min. Engelsk kommentar. Ikke teksten.)

7. september

Filmaften: "Kampf um Norwegen"

Tysk film fra 1940 om invasionen af Norge.

5. oktober

Den tyske hær på Vestfronten

Kåre fra Westfront 1916 fortæller om den tyske hær op til og under 1. Verdenskrig.

2. november

Hyggemøde og anvisningssalg

Med mange figurer og interessante gamle bøger.

Lørdag 3. december

Selskabets julemøde med årskonkurrence kl. 18.30 på Rødovregaard

Af hensyn til bestilling af smørrebrød m.v. bedes deltagere senest den 20. november tilmelde sig hos: Aksel Willumsen, tlf. 32 54 01 77, E-mail: aksel@corfitz.com.

Årskonkurrencen 2016

Der er følgende 6 kategorier i årskonkurrencen:

- 1) Legetøjsfigurer (alle størrelser).
- 2) Enkeltfigur /rytterfigur op til 65mm (runde - flade).
- 3) Enkeltfigur/rytterfigur over 65mm (runde - flade).
- 4) Figurgrupper/vignetter (max. 4 figurer, alle størrelser, runde og flade).
- 5) Dioramaer og opstillinger.
- 6) Fra det hjemlige skatkammer.

Chakoten

Dansk Militærhistorisk Selskab

Protector
Hans Kongelige Højhed
Prins Joachim

**Bestyrelse
Præsident**
Hans Chr. Wolter
Violvej 36, 3500 Værløse
Tlf. 4448 4342
wol@newmail.dk

Vicepræsident
Christian Raun
Tlf. 3331 2122
c.raun@webspeed.dk
Kasserer, indmeldelse og
adresseændringer
Otto Steen Jensen
Tlf. 4825 1883
chakoten.kasserer@gmail.com

Anvisningssalg
Aksel Willumsen
Tlf. 3254 0177
aksel@corfitz.com

Selskabets hjemmeside
www.chakoten.dk

Tidsskriftet Chakoten

Tidsskriftet udkommer 4 gange årligt og udgives af Dansk Militærhistorisk Selskab

Redaktion
Ansvarende redaktør
Henrik Denman
Skovbovængets Allé 28
4000 Roskilde
Tlf. 4632 5352
henrik.denman@mail.dk

Billedredaktør
Claus Mogensen
editor@eirene.dk

Layout og billedbehandling
Finn Hillmose
hillmose@mail.dk

Abonnement
Når man melder sig ind i Selskabet, er abonnementet inkluderet.
Kontingent for 2016 er kr. 375,00
Bank reg. nr. 1551 konto 655-4873

CVR-nr. 31148448

Tryk
Rosendahls A/S
6715 Esbjerg N

CHAKOTEN
ISSN 0901-4799

Du kan læse mødeprogrammet for Dansk Militaria Forening på Chakotens hjemmeside www.chakoten.dk

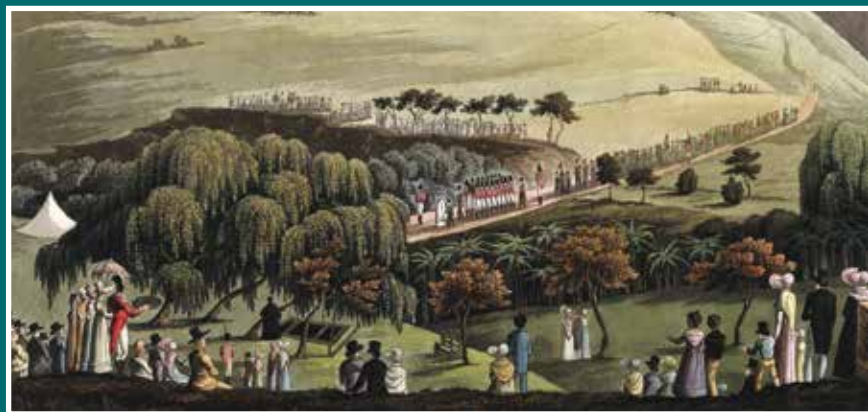
Napoleons død og begravelse

Napoleon døde en miserabel og smertefuld død i Longwood på St. Helena den 5. maj 1821. Han er født den 15. august 1769 og blev dermed 51 år. Selv om der er mange konspirationsteorier, hvoraf nogle tilskriver hans død arsenikforgiftning, skyldtes hans død med meget stor sandsynlighed mavecancer, som også hans far døde af i meget tidlig alder. Litografi baseret på maleri af Charles Steuben.

Napoleon på sit dødsleje. Hans død var afslutningen på en klassisk tragedie. En stor mands voldsomme fald fra det højeste til det laveste niveau. Hans sidste ord på dødslejet var: "La France, l'armée, tête d'armée, Josephine". De fire ting der var vigtigst for ham. Han nævnte ikke de hundrede tusinder døde unge soldater og civile fra Frankrig og andre lande, som hans imperiale eventyr havde medført. Maleri af Horace Vernet.

Begravelsesprocessionen den 9. maj 1821. I sit testamente havde Napoleon anført, at han ønskede at blive begravet ved Seinens bredder, men den britiske guvernør Hudson Lowe bestemte, at han skulle begraves på St. Helena i piletræernes dal i nærheden af Longwood. Kunstner ukendt

Allegorisk tilbageblik til den svundne storhed ved Napoleons død. Maleri af Horace Vernet

Napoleons grav. Guvernøren ønskede at inskriptionen på gravstenen skulle være "Napoleon Bonaparte".

Napoleons venner Montholon og Bertrand ønskede den kejserlige titel "Napoleon," idet royale altid tituleredes og underskrev sig med deres første navn. Da man ikke kunne enes om teksten, forblev gravstenen navnløs. Kunstner ukendt

